

УДК 621.9.06

І.І. Павленко, проф., д-р техн. наук, Д.В. Вахніченко, асп., М.О. Годунко, асп.
 Кіровоградський національний технічний університет

Дослідження впливу конструктивних параметрів на зміну кутів в опорах у ВПК

В статті досліджується вплив конструктивних параметрів механізмів з паралельною кінематикою на функціональні можливості верстатів з паралельною кінематикою.
верстат, гексапод, МПК, ВПК, верстат з паралельною кінематикою

Принципово важливим при створенні верстатів з паралельною кінематикою є визначення найбільш доцільних конструктивних параметрів при виконанні функціональних технологічних рухів. Впливаючи на дані параметри можна розширити функціональні можливості ВПК, що дозволить розширити діапазон технологічних рухів і вести обробку деталей більш складної конфігурації.

До технологічних рухів можна віднести переміщення руху подачі – точіння, свердління, фрезерування та ін., а також установчі переміщення ріжучого інструменту та деталі. Найбільш важливим вважаємо можливість переміщення рухомої платформи верстата з паралельною кінематикою під кутом.

При дослідженні розглядається відхилення рухомої платформи на необхідний кут від осі симетрії, при цьому кут нахилу штанг в опорах при зміні орієнтації виконавчого органу також змінює своє значення.

Найбільш проста схема при переміщенні рухомої платформи по осі симетрії конструкції гексапода (тобто кут нахилу платформи 0°) представлена на рис.1. Конструкція складається з рухомої та нерухомої платформ діаметрами a та b відповідно. Штанги змінної довжини у максимально втягнутому положенні при $l_{\min}$ нахилені під кутами α_h, β_h , а у максимальному видовженому L нахилені під кутами α_H, β_H . Величина переміщення рухомої платформи l змінюється від максимально втянутого положення h до максимального видовженого H .

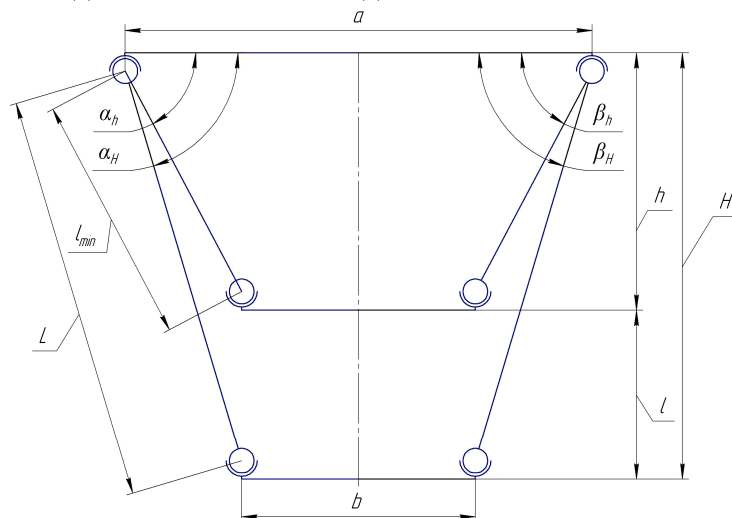

Рисунок 1 – Розрахункова схема гексапода

Визначаємо кути в опорах при максимально втягнутому положенні:

$$\alpha_h = \beta_h = \arccos\left(\frac{a-b}{2 \cdot l_{\min}}\right), \quad (1)$$

А при максимально видовженому:

$$\alpha_H = \beta_H = \arccos\left(\frac{a-b}{2 \cdot L}\right), \quad (2)$$

Визначаємо величину зміни кута в опорах при переміщенні від мінімального (втягнутого) до максимально витягнутого положення при:

$$\Delta\alpha_0 = \alpha_H - \alpha_h. \quad (3)$$

$$\Delta\beta_0 = \beta_H - \beta_h. \quad (4)$$

Тоді

$$\Delta\alpha_0 = \Delta\beta_0 = \arccos\left(\frac{a-b}{2 \cdot L}\right) - \arccos\left(\frac{a-b}{2 \cdot l_{\min}}\right). \quad (5)$$

Більш складна схема при при переміщенні рухомої платформи під кутом представлена на рис.2. В даній схемі введені поточні довжини штанг змінної довжини l_1 та l_2 . Кути нахилу штанг позначаються α_1, β_1 і α_2, β_2 для максимально втягнутого і максимально видовженого положення відповідно. Кут нахилу рухомої платформи φ рівний куту відхилення платформи від осі симетрії гексапода.

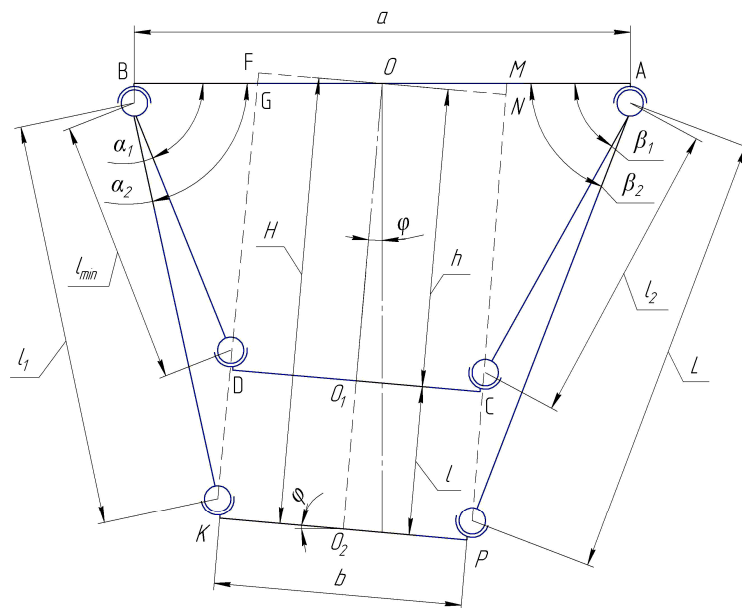

Рисунок 2 – Розрахункова схема гексапода

Визначаємо кут α_1 між нерухомою платформою та рухомою штангою $l_{\min}$ з трикутника ΔBGD за теоремо косинусів:

$$\cos \alpha_1 = \frac{BG^2 + BD^2 - DG^2}{2 \cdot BG \cdot BD}, \quad (6)$$

де $BD = l_{\min}$;

$$BG = \frac{a}{2} - \frac{b}{2 \cos \varphi}$$

$$DG = \frac{1}{2} \left[\operatorname{tg} \varphi (a \cos \varphi - b) + \sqrt{4l_{\min}^2 - (a \cos \varphi - b)^2} \right].$$

Тоді рівняння матиме вигляд:

$$\alpha_1 = \arccos \left[\frac{\left[\left(\frac{a \cos \varphi - b}{2 \cos \varphi} \right)^2 + l_{\min}^2 - \left(\frac{1}{2} \left[\operatorname{tg} \varphi (a \cos \varphi - b) + \sqrt{4l_{\min}^2 - (a \cos \varphi - b)^2} \right] \right)^2 \right] \cos \varphi}{l_{\min} \cdot (a \cos \varphi - b)} \right]. \quad (7)$$

Визначаємо кут β_1 між нерухомою платформою та рухомою штангою l_2 з трикутника ΔAMC за теоремою косинусів:

$$\cos \beta_1 = \frac{AM^2 + AC^2 - CM^2}{2 \cdot AM \cdot AC}, \quad (8)$$

де $AC = l_2$;

$$CM = \frac{1}{2} \left[\operatorname{tg} \varphi (a \cos \varphi - b) + \sqrt{4l_{\min}^2 - (a \cos \varphi - b)^2} \right] + b \operatorname{tg} \varphi.$$

Визначаємо довжину штанги l_2 з трикутника ΔAMC за теоремою косинусів:

$$AC^2 = CM^2 + AM^2 - 2 \cdot CM \cdot AM \cdot \cos(90 + \varphi), \quad (9)$$

де $AM = \frac{a}{2} - \frac{b}{2 \cos \varphi}$.

Підставляємо складові у формулу для AC :

$$l_2 = \left[\left(\frac{1}{2} \left[\operatorname{tg} \varphi (a \cos \varphi - b) + \sqrt{4l_{\min}^2 - (a \cos \varphi - b)^2} \right] + b \operatorname{tg} \varphi \right)^2 + \left(\frac{a \cos \varphi - b}{2 \cos \varphi} \right)^2 - \right. \\ \left. - \left(\frac{1}{2} \left[\operatorname{tg} \varphi (a \cos \varphi - b) + \sqrt{4l_{\min}^2 - (a \cos \varphi - b)^2} \right] + b \operatorname{tg} \varphi \right) \cdot \left(\frac{a \cos \varphi - b}{\cos \varphi} \right) \cos(90 + \varphi) \right]^{\frac{1}{2}}. \quad (10)$$

Підставляємо значення l_2 і знаходимо значення β_1 :

$$\beta_1 = \arccos \left[\frac{a \cos \varphi - b}{2 \cos \varphi} - \left(\frac{1}{2} \left[\operatorname{tg} \varphi (a \cos \varphi - b) + \sqrt{4l_{\min}^2 - (a \cos \varphi - b)^2} \right] + b \operatorname{tg} \varphi \right) \cos(90 + \varphi) \cdot \right. \\ \left. \cdot \left[\left(\frac{1}{2} \left[\operatorname{tg} \varphi (a \cos \varphi - b) + \sqrt{4l_{\min}^2 - (a \cos \varphi - b)^2} \right] + b \operatorname{tg} \varphi \right)^2 + \left(\frac{a \cos \varphi - b}{2 \cos \varphi} \right)^2 - \right. \right. \quad (11) \\ \left. \left. - \left(\frac{1}{2} \left[\operatorname{tg} \varphi (a \cos \varphi - b) + \sqrt{4l_{\min}^2 - (a \cos \varphi - b)^2} \right] + b \operatorname{tg} \varphi \right) \left(\frac{a \cos \varphi - b}{\cos \varphi} \right) \cos(90 + \varphi) \right]^{-\frac{1}{2}} \right].$$

Подібно визначаємо кути нахилу рухомих штанг α_2, β_2 за умови максимального витягнутого положення гексаподу H :

$$\text{Так як } H = \frac{1}{2} \left[\sqrt{4L^2 - (a \cos \varphi - b)^2} - \operatorname{tg} \varphi (a \cos \varphi - b) \right] - \frac{b}{2} \operatorname{tg} \varphi$$

то

$$\alpha_2 = \arccos \left[\frac{a \cos \varphi - b}{2 \cos \varphi} - \left(\frac{1}{2} \left[\sqrt{4L^2 - (a \cos \varphi - b)^2} - \operatorname{tg} \varphi (a \cos \varphi - b) \right] - b \operatorname{tg} \varphi \right) \sin \varphi \cdot \right. \\ \left. \cdot \left[\left(\frac{1}{2} \left[\sqrt{4L^2 - (a \cos \varphi - b)^2} - \operatorname{tg} \varphi (a \cos \varphi - b) \right] - b \operatorname{tg} \varphi \right)^2 + \left(\frac{a \cos \varphi - b}{2 \cos \varphi} \right)^2 - \right. \right. \quad (12)$$

$$\left. \left. - \left(\frac{1}{2} \left[\sqrt{4L^2 - (a \cos \varphi - b)^2} - \operatorname{tg} \varphi (a \cos \varphi - b) \right] - b \operatorname{tg} \varphi \right) \left(\frac{a \cos \varphi - b}{\cos \varphi} \right) \sin \varphi \right]^{-\frac{1}{2}} \right] \\ \beta_2 = \arccos \left[\frac{\left[\left(\frac{a \cos \varphi - b}{2 \cos \varphi} \right)^2 + L^2 - \left(\frac{1}{2} \left[\sqrt{4L^2 - (a \cos \varphi - b)^2} - \operatorname{tg} \varphi (a \cos \varphi - b) \right] \right)^2 \right] \cos \varphi}{L \cdot (a \cos \varphi - b)} \right]. \quad (13)$$

Визначаємо величину зміни кута в опорах при переміщенні від мінімального (втягнутого) до максимально витягнутого положення:

$$\Delta \alpha = \alpha_2 - \alpha_1, \quad (14)$$

$$\Delta \beta = \beta_2 - \beta_1. \quad (15)$$

Досліджуємо вплив конструктивних параметрів гексаподу на величину зміни кута в опорах. Вводимо додаткові позначення для оцінки вищезгаданих параметрів:

$$n = \frac{b}{a}; m = \frac{a}{L}; i = \frac{l \min}{L}.$$

$$\Delta \alpha = \arccos \left[\frac{m(\cos \varphi - n)}{2 \cos \varphi} - \left(\frac{1}{2} \left[\sqrt{4 - m^2 (\cos \varphi - n)^2} - \operatorname{tg} \varphi \cdot m(\cos \varphi - n) \right] - m \cdot n \cdot \operatorname{tg} \varphi \right) \sin \varphi \cdot \right. \\ \left. \cdot \left[\left(\frac{1}{2} \left[\sqrt{4 - m^2 (\cos \varphi - n)^2} - \operatorname{tg} \varphi \cdot m(\cos \varphi - n) \right] - m \cdot n \cdot \operatorname{tg} \varphi \right)^2 + \left(\frac{m(\cos \varphi - n)}{2 \cos \varphi} \right)^2 - \right. \right. \\ \left. \left. - \left(\frac{1}{2} \left[\sqrt{4 - m^2 (\cos \varphi - n)^2} - \operatorname{tg} \varphi \cdot m(\cos \varphi - n) \right] - m \cdot n \cdot \operatorname{tg} \varphi \right) \left(\frac{m(\cos \varphi - n)}{\cos \varphi} \right) \sin \varphi \right]^{-\frac{1}{2}} \right] - \quad (16) \\ \left. - \arccos \left[\frac{\left[\left(\frac{m(\cos \varphi - n)}{2 \cos \varphi} \right)^2 + i^2 - \left(\frac{1}{2} \left[\operatorname{tg} \varphi \cdot m(\cos \varphi - n) + \sqrt{4i^2 - m^2 (\cos \varphi - n)^2} \right] \right)^2 \right] \cos \varphi}{i \cdot m(\cos \varphi - n)} \right] \right.$$

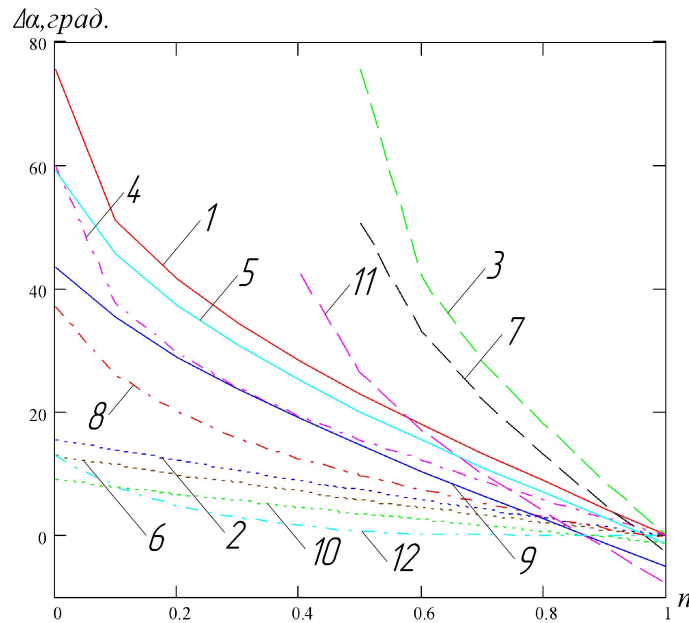
$$\Delta\beta = \arccos \left[\frac{\left[\left(\frac{m(\cos\varphi - n)}{2\cos\varphi} \right)^2 + 1 - \left(\frac{1}{2} \left[\sqrt{4 - m^2(\cos\varphi - n)^2} - \operatorname{tg}\varphi \cdot m(\cos\varphi - n) \right] \right)^2 \right] \cos\varphi}{m(\cos\varphi - n)} \right] -$$

$$- \arccos \left[\frac{m(\cos\varphi - n)}{2\cos\varphi} - \left(\frac{1}{2} \left[\operatorname{tg}\varphi \cdot m(\cos\varphi - n) + \sqrt{4i^2 - m^2(\cos\varphi - n)^2} \right] + m \cdot n \cdot \operatorname{tg}\varphi \right) \cos(90 + \varphi) \right] \cdot (17)$$

$$\cdot \left[\left(\frac{1}{2} \left[\operatorname{tg}\varphi \cdot m(\cos\varphi - n) + \sqrt{4i^2 - m^2(\cos\varphi - n)^2} \right] + m \cdot n \cdot \operatorname{tg}\varphi \right)^2 + \left(\frac{m(\cos\varphi - n)}{2\cos\varphi} \right)^2 - \right.$$

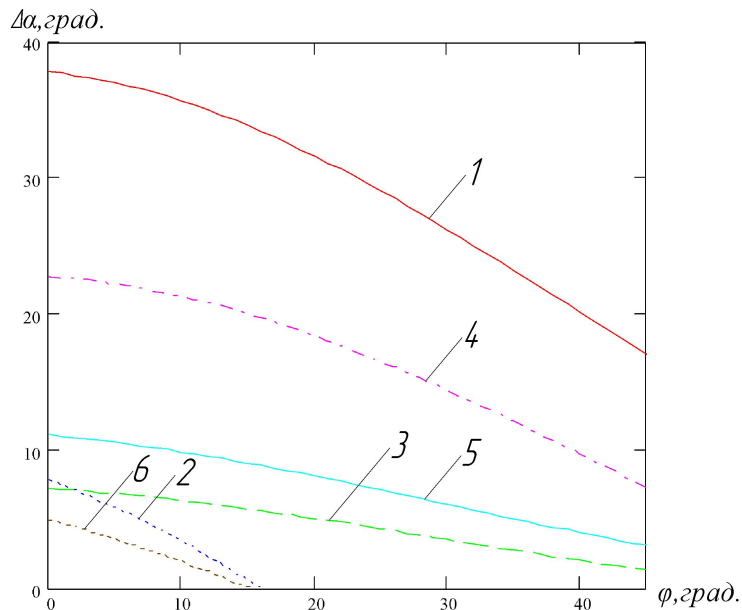
$$\left. - \left(\frac{1}{2} \left[\operatorname{tg}\varphi \cdot m(\cos\varphi - n) + \sqrt{4i^2 - m^2(\cos\varphi - n)^2} \right] + m \cdot n \cdot \operatorname{tg}\varphi \right) \left(\frac{m(\cos\varphi - n)}{\cos\varphi} \right) \cos(90 + \varphi) \right]^{-\frac{1}{2}}.$$

Розглянемо вплив конструктивних параметрів гексаподу на його величину зміни кутів в опорах і по визначеним залежностям будуюмо графіки (Рис.3-Рис.4).

1. $\Delta\alpha$ ($m=0,5$; $i=0,25$; $\varphi=0^\circ$);	2. $\Delta\alpha$ ($m=0,5$; $i=0,5$; $\varphi=0^\circ$);	3. $\Delta\alpha$ ($m=1$; $i=0,25$; $\varphi=0^\circ$);
4. $\Delta\alpha$ ($m=1$; $i=0,5$; $\varphi=0^\circ$);	5. $\Delta\alpha$ ($m=0,5$; $i=0,5$; $\varphi=15^\circ$);	6. $\Delta\alpha$ ($m=1$; $i=0,25$; $\varphi=15^\circ$);
7. $\Delta\alpha$ ($m=1$; $i=0,25$; $\varphi=15^\circ$);	8. $\Delta\alpha$ ($m=1$; $i=0,5$; $\varphi=15^\circ$);	9. $\Delta\alpha$ ($m=0,5$; $i=0,25$; $\varphi=30^\circ$);
10. $\Delta\alpha$ ($m=0,5$; $i=0,5$; $\varphi=30^\circ$);	11. $\Delta\alpha$ ($m=1$; $i=0,25$; $\varphi=30^\circ$);	12. $\Delta\alpha$ ($m=1$; $i=0,5$; $\varphi=30^\circ$);

Рисунок 3 – Графік впливу відношення розмірів платформ на зміну кута $\Delta\alpha$ в опорі при переміщенні рухомої платформи

1. $\Delta\alpha$ ($m=0,5;n=0,25;i=0,25$);   2. $\Delta\alpha$ ($m=1;n=0,25;i=0,75$);   3. $\Delta\alpha$ ($m=0,5;n=0,5;i=0,5$);
 4. $\Delta\alpha$ ($m=0,5;n=0,5;i=0,25$);   5. $\Delta\alpha$ ($m=0,5;n=0,25;i=0,5$);   6. $\Delta\alpha$ ($m=1;n=0,5;i=0,75$)

Рисунок 4 – Графік впливу кута нахилу платформи φ на зміну кута $\Delta\alpha$ в опорі при її переміщенні

З графіка впливу відношення розмірів платформ на зміну кутів в опорах при переміщенні рухомої платформи (рис.3) видно, що із збільшенням розміру рухомої платформи зміна кута в опорі $\Delta\alpha$ зменшується, тобто збільшення розміру рухомої платформи супроводжується меншим відхиленням кута α в опорі. Подібні залежності мають місце для значення зміни кута в опорі $\Delta\beta$.

Проаналізувавши вплив відношення розміру нерухомої платформи до довжини штанг на зміну кутів в опорах при переміщенні рухомої платформи робимо висновок, що із збільшенням відношення розміру нерухомої платформи до довжини штанг зміна кутів в опорах $\Delta\alpha$ і $\Delta\beta$ збільшується, тобто збільшення впливу відношення розміру нерухомої платформи до довжини штанг викликає більші відхилення кутів в опорі α і β .

З впливу відносно можливої величини руху штанг на зміну кутів в опорах при переміщенні рухомої платформи визначили, що із збільшенням відносно величини руху штанг зміна кутів в опорах $\Delta\alpha$ і $\Delta\beta$ зменшується, з чого випливає із збільшенням відносно можливої величини руху штанг величина відхилення кутів α і β в опорах зменшується.

З графіка впливу кута нахилу платформи φ на зміну кутів в опорах при її переміщенні (рис.4) видно, що із збільшенням величини кута нахилу платформи зміна кута в опорі $\Delta\alpha$ зменшується, тобто відхилення кута в опорі α менші. Подібні залежності мають місце для значення зміни кута в опорі $\Delta\beta$.

В даній статті дослідженні додаткові, по відношенню до попередніх, зміни кутів в опорах штанг при встановленні платформи на заданий кут φ .

Список літератури

1. Павленко І.І. Промислові роботи: основи розрахунку та проектування. – Кіровоград: КНТУ, 2007. – 420 с.
2. Павленко І.І., Валявський І.А. Дослідження впливу конструктивних параметрів механізму паралельної структури на функціональні можливості верстата з паралельною кінематикою. / Павленко І.І., Валявський І.А. – Кіровоград: КНТУ, 2008.-С.284-287.- (Загальнодержавний

міжвідомчий науково-технічний збірник. Конструювання, виробництво та експлуатація сільськогосподарських машин; вип. 38 ч.1).

И.Павленко, Д.Вахниченко

Исследование влияния конструктивных параметров на изменение углов в опорах СПК.

В статье рассматривается влияние конструктивных параметров механизмов с параллельной кинематикой на функциональные возможности станка с параллельной кинематикой.

I.Pavlenko, D. Vakhnichenko

Research of influence of design data on corners in support MPK.

Influence of structural parameters of parallel structure mechanism on hexapod functional possibilities in the article.

Одержано 11.04.11

УДК 621.941.025-521

О.В. Лисенко, доц., канд. техн. наук

Кіровоградський національний технічний університет

Динамічна модель технологічної оброблювальної системи точіння з урахуванням компенсуючого пристрою

Запропонований принцип корекції динамічних характеристик технологічної оброблюваної системи при точінні за рахунок використання спеціальних компенсуючих пристроїв, вбудованих в інструмент, що дозволяє отримати позитивний ефект від застосування динамічних компенсаторів коливань з одночасним управлінням точністю формоутворення у поперечному перетині деталі.
динамічні характеристики, технологічна оброблювальна система, інструментальний пристрій

Вступ. В напрямку удосконалення процесу точіння за рахунок підвищення режимів різання, вибору оптимальних технологічних параметрів процесу досягнутий певний рівень, який наближається до свого максимуму. В той же час досягнення у напрямку цілеспрямованого регулювання динамічних властивостей технологічної оброблювальної системи (ТОС) є недостатніми, а резерви досить великими.

За даними виконаних досліджень та з практики машинобудівних виробництв, саме похибки обробки, викликані пружними деформаціями технологічної системи, є домінуючими у загальній похибці обробки. Особливо велика роль змінних у часі деформацій, які не завжди можна, а у багатьох випадках просто неможливо компенсувати простим розмірним підналагоджуванням технологічного ланцюга.

У теоретичному плані залишається актуальною проблема розробки концепції управління динамічними параметрами ТОС під час обробки за рахунок використання спеціальних компенсуючих пристроїв, чи вбудовування їх у найбільш чутливий елемент ТОС, яким є інструмент.